

מפתחות

רשימת ערכי המפתחות

א. קדושת הגליון של ספר תורה	דיבור
ב. דיני מעשה הכתיבה	הפקר
ג. האות ומוקף גויל	הקדש
ד. תגין	הקטרה
ה. פרשיות פתוחות וסתומות	זריקה
ו. טעויות	ילפותות
ז. ספר תורה שנקרע	כלי שרת
עבודה	לחם הפנים
עבודה לשמה	לינה
א. המצוה לחשוב לשמן והאיסור לחשוב שלא לשמן	מזוזה
ב. "לשם ששה דברים הזבח נזבח"	מזיק
ג. לשמן וסתמן	מלקות
ד. גדר שלא לשמן	מנחות
ה. פעולת מחשבת שלא לשמן: עקירת הסתמן לשמן או מחשבה הפוסלת, וגדרי הפסול	א. קדושת המנחה, ובלילה, ולישה
ו. שינוי בעלים	ב. הגשה
ז. "לא עלו לבעלים לשם חובה", "ואם לא נדבה יהא"	ג. חנופה
ח. שאם עשה שלא לשמן "בקדושתיהו קיימי ואסור לשנויי בהו"	ד. קמיצה
ט. מחשבה או דיבור	ה. קידוש קומץ
י. עקירה בטעות	ו. עובדה ביד ועובדה בכלי
יא. מחשבין מעבודה לעבודה	ז. מנחת מחבת ומנחת מרחשת
יב. לשם חולין	ח. מנחת חינוך של כהנים
יג. "על דעת ראשונה", ו"הוכיח סופו על תחילתו"	ט. מנחת העומר
יד. מחשבת שלא לשמו בקרבן הטאת	י. מנחת חוטא ומנחת קנאות
	מעשר שני
	מצורע
	גדרים
	נזירות
	ספר תורה

קדשים - קרבנות	טו. מחשבת שלא לשמה בפרת חטאת (פרה אדומה)
א. כללי	טז. מחשבת שלא לשמו בקרבן אשם
ב. דיני קדימה לענין הקרבת קרבנות	יז. מחשבת שלא לשמו בכבש הבא עם העומר
שונים	יח. מחשבת שלא לשמן בתמידים
ג. בעל מום	יט. מחשבת שלא לשמן בקרבנות נזירות
קרבן אשם	כ. מחשבת שלא לשמן במנחת העומר
קרבן חטאת יחיד	כא. מחשבת שלא לשמן בדבר הבא להתיר ובדבר הבא להכשיר
א. חטאות נזיר ומצורע	כב. מחשבת שלא לשמו בקרבן פסח
ב. חטאת העוף	פיגול
ג. חטאות המתות ומותרות	פסולי עבודה
ד. פרו של כהן גול ביום כיפור	פרה אדומה
קרבן יולדת	ציץ
קרבן עולה	ציצית
קרבן פסח	א. דיני החוטים
שחיטה	ב. תכלת ולבן
שליחות יד	קבלה
שתי הלחם	
תמורה	
תפילין	

מפתחות ענינים

דיבור

גדרי "בדיבורו עושה מעשה" (תמורה דף ג' ע"ב).

כ"א (קטע "והנה בספרי" ולהלן שם).

הפקר

הסוברים שצריכים להפקיר בפה ולא מהני בלב.

כ"א (קטע "וי"ל עוד").

הקדש

בענין שהקדש בלב מהני משא"כ תמורה. כ"א (קטע אחרון).

הקטרה

משמעות דברי רש"י במנחות דף ד' ע"א דהיכא שהאימורין נמצאים אין כפרה להבעלים כל עוד שלא נקטרו, ותמיהת הגר"ז על זה. והדרך שאינו משום שההקטרה מעכבת את הכפרה אלא משום שהכהנים אינם יכולים עוד לאכול את הבשר והיכא שהבשר קיים אכילת כהנים מעכבת את הכפרה. מ"ח.

זריקה

משמעות דברי רש"י שאין חיוב להשאיר דם כדי לעשות שפיכת שירים. ל'.

ילפותות

דברי הריטב"א ביומא דף נ"ג דהיכא שיש לאו לא לעשות דבר מסוים אין צריכים בקדשים שנה עליו הכתוב כדי לומר שהוא מעכב ופוסל.

י"ד סק"א (קטע "והנה בזבחים").

דברי הקהלות יעקב שר"ל כן גם כשיש רק איסור עשה.

י"ד סק"א (קטע "והנה בזבחים").

כלי שרת

שאם סוברים שכלי שרת אינם מקדשים שלא בזמנם ה"ה שאינם יכולים לשמש לשום שימוש של כלי שרת שלא בזמנם, ומש"ה אם קמץ מתוך כלי שרת בלילה הרי זה נחשב שקמץ מכלי חול..

"בענין קמיצה בלילה" (על דף ק') סק"א (קטע אחרון).

הדרך בגמ' שהכוונה בזה שאין כלי שרת שלא בזמנם היא שאינם מקדשים ליקדש אבל מקדשים ליפסל.

"בענין קדוש ליקרב וקדוש ליפסל" (על דף ק'), "בענין סידור וקידוש לחם הפנים והבזיכין והקטרותן שלא בזמנם" (על דף ק') סק"א.

שאפילו למ"ד שכלי שרת מקדשים שלא מדעת, אבל היינו דוקא היכא שאינו רוצה שיקדשו, אבל יודע הוא שהדין הוא שיקדשו, אבל היכא שהוא רוצה שיקדשו, רק שהוא טועה, וכגון שנודר מנחת מחבת והקדיש קמח לשם מנחת מרחשת כי הוא רוצה לצאת בזה ידי נדרו, אין הכלי מקדש לפי בית הלל שסוברים שהקדש בטעות אינו חל, וכן אפילו למ"ד שאין כלי שרת שלא מדעת, אבל הרי זה כי איירי שאינו רוצה שיקדשו, אבל היכא שהוא רוצה, רק שהוא טועה וחושב שהוא יוצא בזה ידי נדרו, הרי הוא מודה שהכלי שרת מקדש לפי בית שמאי שסוברים שהקדש בטעות שפיר חל. ל"ד.

לחם הפנים

בענין סידור וקידוש לחם הפנים והבזיכין והקטרותן שלא בזמנם.

מנחות: "בענין סידור וקידוש לחם הפנים והבזיכין והקטרותן שלא בזמנם" (על דף ק').

בענין אם לינה פוסלת בלחם הפנים.

מנחות: "בענין סידור וקידוש לחם הפנים והבזיכין והקטרותן שלא בזמנם סק"ד.

לינה

דברי התוס' ישנים שלינה פוסלת את הקומץ בשקיעת החמה כמו בדם.

"בענין קמיצה בלילה" (על דף ק') סק"ב.

מזוזה

ע"ע בערך ספר תורה - מעשה הכתיבה, שהובאו עוד דינים בנוגע לכתיבת מזוזה.

בענין אם יסוד הדין של כתיבת תפילין ומזוזות הוא לכתוב את הפרשה בהצורה שהיא כתובה בהספר תורה, או האם נאמר בהם דין חדש של כתיבה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ט', כ', כ"ט (קטע "ועיין עוד" וקטע "ועוד ביאר").

הדרך שיסוד הדין של כתיבת מזוזה אינו כתיבת פסוקים, או כתיבת יחידה אחת של פרשת שמע ופרשת והי' אם שמוע, אלא יסוד הדין הוא כתיבת פרשיות, ומש"ה היינו חושבים שכל פרשה היא מצוה בפני עצמה, ולכן צריכים את המשנה ששתי הפרשיות שבמזוזה מעכבות זו את זו.

ספר תורה תפילין ומזוזה, א' (קטע אחרון).

בענין הא דאין כותבין תפילין ומזוזות על שני עורות: האם מהני תפירה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ל' סק"ב.

הסוברים שהדין שבתפילין ומזוזה צריכים "כסדרן" קאי על המעשה כתיבה, דאי אפשר למחוק מילה באמצע ולכותבה פעם שני' כי אז הפרשה לא נכתבה כסדרה. והסוברים שאין קפידא בהנ"ל, אלא רק שהפרשיות יהיו כסדרן, ולא שהפרשה השני' תהי' למעלה והפרשה הראשונה למטה, וכן שבתוך הפרשה המלים והפסוקים יהיו מסודרים כסדרם. והשיטה

שגם לפ"ז א"א בתפילין ומזוזה לתלות מלה או אות ששכח לכתוב בין השיטין, והטעם למה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ז סק"א.

בענין מזוזה שכתבה כצורת שירה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ', כ"א.

בענין "על הארץ בשיטה אחרונה".

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ"ב, כ"ג.

בענין "עושה פרשיות" (של מזוזה) סתומות" (לשון רבים).

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ"ט.

בענין שיעור הגליון שצריכים להשאיר במזוזה, והטעם לזה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ"ד.

בענין כתיבת "שד-י" מבחוק.

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ"ד.

בענין איך לגלול את המזוזה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ"ד.

"סת' שבלה ותפילין שבלו אין עושין מהן מזוזה": בענין איך שייך לעשות מזוזה מס"ת.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ל'.

מזיק

קושיית המל"מ למה לא נקטו שחיטת קרבן שלא לשמו כציור של היזק שאינו ניכר כמו שנקטו מפגל, ותירוצו שנקטו כן משום הציור של נדבה, אשר בכה"ג פעל רק שלא קיים בעל הקרבן מצוה מן המובחר, ואי אפשר לתבוע את חבירו עבור שמנע ממנו מצוה מן המובחר.

ג' (קטע "ומדברי המל"מ").

מלקות

הדרך שאומרים שעקימת שפתיו חשיב מעשה רק היכא שהמעשה נעשה באמת ע"י דיבורו כמו בחסמה בקול, אבל היכא שהמעשה נעשה ע"י מחשבתו, והדיבור הוא רק כדי לקבוע שיש לו גמירת דעת, בכה"ג לא אמרינן שעקימת שפתיו חשיב מעשה.

כ"א (קטע "והנה בספרי").

השיטה שגם על מחשבה שייך לומר דחשיב מעשה היכא שבמחשבתו קעביד מעשה, והחולקים על זה.
כ"א (קטע "והנה בספרי").

מנחות

בענין שיטת רבי שמעון של "מעשי ניכרין" נגד מחשבתו, ע"י בערך עבודה לשמה סק"ד.
א. קדושת המנחה, ובלילה, ולישה
ב. הגשה
ג. תנופה
ד. קמיצה
ה. קידוש קומץ
ו. עובדה ביד ועובדה בכלי
ז. מנחת מחבת ומנחת מרחשת
ח. מנחת חינוך של כהנים
ט. מנחת העומר
י. מנחת חוטא ומנחת קנאות

א. קדושת המנחה, ובלילה, ולישה

הברייאא בסוטה דף י"ד שצריכים לקדש את המנחה בכלי שרת, ופירש"י שקדושת פה לא מהני במנחה להחיל עלי' קדושת הגוף כמו שמהני בזבחים, אלא קדושת פה במנחה מהני רק להחיל על המנחה קדושת דמים. ולכאורה אין צורך כלל לקדושת פה במנחה, אלא מכיון שהוא מקדשה בכלי הרי היא מתקדשת קדושת הגוף אפילו אם לא הקדישה תחילה קדושת דמים.
ל"ג.

דברי הרמב"ם שהוא מקדשה בכלי שרת אחרי שאפה אותה במחבת או במרחשת.

ל"ג.

ב. הגשה

בענין שהגשה צריכה כהונה, וביאור דברי תוס' שאינה צריכה כהונה.
י"ז.

בענין שהגשה אינה בגדר עבודה אע"פ שהיא צריכה כהונה.

י"ז (קטע "ואולי" ולהלן שם).
בענין שאי אפשר לפגל בשעת הגשה, וכן מחשבה שלא לשמה אינה מקלקלת בה.
י"ז (קטע "והנה בזבחים" וקטע "והנה כבר הבאנו" ולהלן שם).

שלכתחילה צריכים לשמה גם בהגשה.

י"ז (קטע "ועוד יש להעיר").

בענין אם הגשה מעכבת.

י"ז (קטע "ולכאורה הי' אפשר לבאר" ולהלן שם).

ג. תנופה

שתנופה אינה מעכבת.

י"ז (קטע "ועוד צ"ע").

שמחשבה בשעת תנופה אינה מקלקלת, אבל לכתחילה צריכים לשמה גם בתנופה.

י"ז (קטע "והנה כבר הבאנו" ולהלן שם), נ"א.

ד. קמיצה

בענין שהקמיצה צריכה להיות מתוך כלי שרת לעיכובא.

"בענין קידוש קומץ" (על דף כ"ו).

בענין אם הקמיצה פועלת קדושה על הקומץ כמו שהסכינן מקדש את הדם.

"בענין קידוש קומץ" (על דף כ"ו).

בענין קמיצה בלילה.

"בענין קמיצה בלילה" (על דף ק').

המחלוקת בין בן בתירא ורבנן אם אחרי קמיצה בפסול אפשר לחזור ולקמוץ (בן בתירא) או לא (רבנן), ודברי השפת אמת שהיכא שקמץ בלילה לכו"ע אפשר לחזור ולקמוץ.

"בענין קמיצה בלילה" (על דף ק')

סק"א (קטע "מיהו צ"ע" וקטע "והנה יש להעיר").

דברי התוס' ישנים שלינה פוסלת את הקומץ בשקיעת החמה כמו בדם.

"בענין קמיצה בלילה" (על דף ק') סק"ב.

בענין אם איירי שהוא מתכוין להקדישו עכשיו קדושת פה אע"פ שמנחה אינה צריכה קדושת פה.
ל"ג.

ה. מנחת חינוך של כהנים

בענין אם במנחת חינוך של כהנים הדיוטים, ובמנחת חינוך של כהן גדול, צריכים קמיצת לבונה לשמה.

נ"ב (קטע "וצ"ע").

שעבודתם כשירה גם בלי להביא מנחת חינוך.

נ"ב (קטע (ועוד דהדין)).

שלפ"ז י"ל שהבאת המנחות הנ"ל היא רק בגדר חובה ומצוה על הגברא, ואינה בגדר מתיר (לכתחילה) על העבודה.

נ"ב (קטע "ועוד דהדין").

ט. מנחת העומר

בענין מנחת העומר שקמצה שלא לשמה, ע' בערך עבודה לשמה סק"כ וסקכ"א.

שהכבש בא בגלל העומר, ולא העומר בגלל הכבש.

נ"ח.

בענין אם הטעם למה אין בכל מנחת העומר חסרון שאינו ממשקה ישראל, שהרי בשעת ההקטרה חדש עדיין אסור, הרי זה משום שהיא מתירה את האיסור של חדש לגבי עצמה, או האם זה משום שהתורה קבעה שבכה"ג אין צריכים משקה ישראל. ולפי הדרך שהיא מתירה את עצמה צ"ע אין מותר לעשות את תחילת ההקטרה, הלא עדיין אין המנחה ממשקה ישראל.

ע"ה, ע"ח, פ"ד.

י. מנחת חוטא ומנחת קנאות

דברי רש"י במנחות דף ד' שמותר מנחת חוטא ומנחת קנאות הולכים לבהמה לקיץ המזבח, ודברי הרמב"ם שמותר מנחת חוטא הולך למנחת נדבה של יחיד, ולא הביא מה הדין במותר מנחת קנאות.

מ"ה.

ה. קידוש קומץ

הדרך שנאמר בקבלת הדם והקומץ שני דינים, חדא קידוש דם וקומץ ע"י הכלי, ועוד עבודת קבלה.

כ"ה.

ו. עובדה ביד ועובדה בכלי

בענין הגדר של עבודת מנחה בכלי לפי רבי שמעון.

כ"ה.

שמצד אחד י"ל שלפי רבי שמעון ע"י שני הדרכים (ביד ובכלי) מתקיים אותו קיום של עבודת הקרבת המנחה, רק שיש שני דרכים איך לעשותה, אבל מצד שני י"ל שהם שני קיומים נפרדים של עבודת המנחה..

כ"ו.

דברי הגר"ז שמדברי תוס' שהביא שם מוכח שכשהוא בוחר לעובדה בכלי, כשהוא נותן את הקומץ בכלי שרת, לא רק שיש על זה שם של עבודת קבלה, אלא נעשה גם קידוש כלי על הקומץ.

כ"ו.

ז. מנחת מחבת ומנחת מרחשת

בענין שיטת רבי שמעון של "מעשי" ניכרין" נגד מחשבתו, ע"י בערך עבודה לשמה סק"ד.

בענין המחלוקת בין רבי שמעון ורבנן בנדר במחבת והביא במרחשת.

ל"ב, ל"ד (דברי רש"י שנתכוין לצאת בזה ידי נדרו).

בענין אם הקדושה והקיום של מחבת ומרחשת הם שני סוגיא, דוגמת עולה ושלמים בזבחים, או האם הם ביסודם קדושה אחת וקיום אחד, רק שיש שני דרכים איך לעשותו.

ל"ב (קטע "ועי' בחזו"א" ולהלן שם).

בענין שיטת רבי שמעון בפירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא חמישתן.

ל"ב*.

זו להביא במחבת והביא במרחשת, פסולה:

מעשר שני

שפרו של כהן גדול ביום כיפור אינו בא מן המעשר.
י"ט.

שעולת העוף אינה באה מן המעשר.
י"ט.

מצורע

בענין חטאת ועולת מצורע, עי' בערך קרבן חטאת יחיד סק"א.

בענין אשם מצורע, עי' בערך קרבן אשם.

בענין אם חל חלות שם של מצורע על הגברא.

ל"ח (קטע "ועי' ברש"י"), נ"ה.

נדרים

הביאורים שכתבו הראשונים במאי דאמרינן שאפשר להתפיס בחטאות ואשמות משום שאפשר להתפיסם בנדר, דהיינו הביאור שהכוונה היא להעובדא שצריכים להקדישם, והביאור שהכוונה היא להעובדא שמצינו שנזיר מביא חטאת ואשם וחשיבי באים בנדר כיון שנדר נזירות מדעתו (הרמב"ם).
ע' (קטע "והנה בדף י"ג" ולהלן שם), פ"ז.

נזירות

בענין שנזיר מיקרי חוטא.
ל"ה, ל"ח.

דברי הגמ' שכיון שנזיר חוטא הוא אין קרבנו טעון נסכים: הדרך שהחטאת באה באמת לכפר על החטא, והדרך שאינה באה לכפר על החטא אלא להתירו ביין טומאה ותגלחת, רק שכיון שחוטא הוא אין חטאתו טעונה נסכים, והדרך שבאמת כבר נתכפר על חטאו משעת ניוול שער, רק שכיון שהחטאת באה על נזירות שהיא דבר שהוא חטא אין החטאת טעונה נסכים.
ל"ח.

בענין המחלוקת אם הכוונה ב"אם גילח על אחת משלשתן יצא" היא לכל אחת מהשלש, או האם הכוונה היא דוקא להחטאת.

ע"ג.

דעת הרמב"ם שנזירה שנטמאת ואח"כ הפר לה בעלה את הנזירות צריכה להביא אשם נזיר טמא, ודעת המפרש שאינה מביאה.

נ"ג.

בענין ששלמי נזיר שבאין לאחר מיתת הנזיר אינן טעונין לחם, ונאכלין ליום ולילה אחד, וטעונין זרוע בשלה תחת הדוד.

ס"ה, ס"ח.

בענין ששלמי נזיר ששחטן שלא כמצוותן (שלא לשמן) נאכלין ליום ולילה אחד, ואינן טעונין זרוע בשלה תחת הדוד, ואינן טעונין לחם.

ס"ח, ס"ט, ע'.**ספר תורה**

- א. קדושת הגליון של ספר תורה
- ב. מעשה הכתיבה
- ג. האות ומוקף גויל
- ד. תגין
- ה. פרשיות פתוחות וסתומות
- ו. טעויות
- ז. ספר תורה שנקרע

א. קדושת הגליון של ספר תורה

"ספר תורה שבלה ותפילין שבלו אין עושין מהן מזוזה": בענין איך שייך לעשות מזוזה מספר תורה, וכן אם מותר לעשות מזוזה מהגליון של ספר תורה, כי הגליון אינו קדוש בקדושה חמורה או האם גם הגליון קדוש בקדושה חמורה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ל'.

ב. מעשה הכתיבה

בענין "וכתבתם שתהא כתיבה תמה, שלא יכתוב אלפין עיינין וכו'".

ספר תורה תפילין ומזוזה א'.

פירושי הראשונים מה עוד נכלל בזה שצריכים "כתיבה תמה".

ספר תורה תפילין ומזוזה, ט'.

שבספר תורה לא נאמר דין של "כתיבת פרשיות" כמו שנאמר בתפילין ומזוזות, אלא רק דין של "כתיבת הספר כולו", ולכן בתפילין ומזוזות יש הו"א לומר שכל פרשה היא מצוה נפרדת משא"כ בס"ת אין הו"א כזה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, א' (קטע אחרון).

שנאמר דין מסוים של כתיבת דפים כדחזינן מהא שאם כתב את כל הספר תורה על דף אחד פסול.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"א.

בענין מספר הדפים שביריעה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ב, י"ג, י"ח.

בענין הנחת ריוח כחוט השערה בין האותיות.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ד.

בענין כמה אותיות מותר לכתוב חוץ להדף.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ט"ו.

בענין מה נקרא חוץ להדף, האם חוץ לשורות הכתב או האם חוץ להשרטוט.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ט"ז.

בענין השארת גליון בתחילת וסוף הספר תורה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ"ד.

בענין עשאה כשירה או שירה כמותה פסולה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ', כ"א.

בענין היכא שחיבר שני חצאי אות ע"י תפירה, האם זה נקרא בגדר כתיבה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ט סק"ד.

דברי הרשב"א שמחיקת גג החית לעשות שתי זיינין אינה בגדר חק תוכות אלא כתיבה ממש, וכן מחיקת העוקץ של הדלת לעשות אות ריש אינה בגדר חק תוכות אלא כתיבה ממש.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ג' (קטע "ברם").

בענין קוצו של יוד.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ה'.

בענין צורת אות הא, (אות דל"ת בהוספת ירד).

ספר תורה תפילין ומזוזה, ו'.

ג. מוקף גויל

בענין דברי הבית הלוי שכל זמן שהוא ממשיך כתיבת האות, ומאריך אותה יותר ממה שצריכים, הרי זה נקרא שעוד לא נגמרה כתיבתה בהכשר. וממילא אם בשעת הכתיבה המשיך סוף רגל האות עד סוף הגויל הרי היא פסולה כי אינה מוקפת גויל וכסברת הבית הלוי הנ"ל, אבל אם הוסיפו על האות אח"כ הרי היא כשירה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ב'.

בענין אם הקלף שבאמצע האות, כגון אמצע האות בית או האות מס, הרי הוא בגדר גויל או האם הוא נחשב חלק מגוף האות.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ז'.

בענין ניקב הגויל שבאמצע האות, כגון תוכו של האות בית או האות מס.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ז'.

בענין היכא שהאות למד נכנסת לתוך החית שבהשורה העליונה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ז' (קטע "ועי' בתוס" וקטע אחרון, י"ד).

בענין אם האות לא היתה מוקפת גויל, ובבת אחת נעשית מוקפת גויל וגם נפלה עלי' טיפת דיו, האם זה כמו היכא שנפלה טיפת דיו על אות שהיתה כבר כשירה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ט סק"ד (עיי"ש הציור).

בענין אם בלי מוקף גויל חסר בגוף צורת האות או האם זה דין נוסף של כתיבה תמה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ג'.

הדרך שנתערבה אות באות גרע מהיכא שהגיעה האות עד סוף הגויל ואין האות מוקפת גויל, כי בנתערבה אות באות אין

ספר תורה תפילין ומזוזה, ד'.

ה. פרשיות פתוחות וסתומות

שיטות הרא"ש והרמב"ם בענין איך עושים פרשיות פתוחות ופרשיות סתומות.

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ"ה, כ"ו.

עצת הט"ז איך לעשות פרשה שהיא סתומה לכולי עלמא, וההשגות עליו.

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ"ז.

שיטת ר"ת בענין איך עושים סתומה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ"ח.

בענין אם פתוחה וסתומה נקבעות ע"י צורת תחילת הפרשה או ע"י צורת סוף הפרשה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, כ"ט.

ו. טעויות

שיטות הרמב"ן והר"ן בענין מתי חסרון אות אחת פוסלת, ומתי רק חסרון יריעה אחת פוסל.

ספר תורה תפילין ומזוזה, א'.

בענין ארבע טעויות בכל דף ודף, ובענין "דף אחת שלימה מצלת", ובענין "כתיב רובי" דספרא שפיר".

ספר תורה תפילין ומזוזה, י', י"א.

בענין הטועה בשם.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ח.

ז. ספר תורה שנקרע

בענין מתי מותר לתפור ספר תורה שנקרע.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ט.

בענין קרע שהוא יותר מג' שיטין בחדתתא.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ט סק"ג.

שיטת הרמב"ם בנקרע בין דף לדף.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ט סק"ו.

בענין נקרע בתוך האות (מוקף גויל).

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ט סק"ד.

בענין נקרע בין שיטה לשיטה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ט סק"ו.

"והני מילי בגידין אבל בגרדין לא יתפור".

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ט סק"ה.

ניכר איפוא האות נגמרת ודבר זה הרי הוא חסרון בגוף צורת האות.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ג' (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

דברי הירושלמי שבעירב את באות, אם נתחברו מלמעלן פסול, ואם נתחברו מלמטן כשר, ואם נתחברו באמצע, כגון בהמלה ארצן אם תחתית הצ' נוגעת באמצעיתה של הך', הרי זה ספק.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ג' (קטע "והנה יש להוכיח" ולהלן שם).

בענין אם אפשר לגרד את האות ולעשותה מוקפת גויל כדי להכשירה, ואין כאן חסרון של "שלא כסדרן" בתפילין ומזוזה.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ג' (קטע "ועוד ביאר הגרי"ז" ולהלן שם).

ד. תגין

בענין אם התגין חשיבי חלק מגוף צורת האות.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ג' (קטע אחרון), ד'.

בענין אם התגין של אותיות שעטנ"ז ג"ץ מעכבין.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ח'.

שיטת הרמב"ם שרק מזוזה צריכה זיונין (תגין).

ספר תורה תפילין ומזוזה, ג' (קטע אחרון), ח', ט'.

השיטה שהאותיות הבק"י צריכות תג אחד. ספר תורה תפילין ומזוזה, ו'.

הסברא שגם האות דלת צריכה זיון, כי האות הא צריכה זיון, והרי האות הא מורכבת מהאות דלת בהוספת רגל שמאלית, וא"כ חזינן מהאות הא שגם האות ד' צריכה זיון. וכן י"ל בנוגע להאות חית דהיינו שהיא צריכה תגין כי היא מורכבת משתי זיינין והאות זין צריכה זיון.

ספר תורה תפילין ומזוזה, ו'.

בענין תגי האות שנוגעים זה בזה, וכן היכא שתג נוגע באות אחר.

בענין אפיצין.

ספר תורה תפילין ומזוזה, י"ט
סק"ב סק"ז סק"ח סק"ט.

עבודה

ע"י עור בעניני עבודה בערך פסולי עבודה, ובערך קדשים - קרבנות, ובערכים קבלה, בסק"גזריקה, הקטרה, ועבודה לשמה.

הדרך ש"לילה" אינה בגדר פסול חיובי בהעבודה, אלא סוף הדין הוא רק שבלילה אין זה נחשב בגדר עבודה.

מנחות: בענין קמיצה בלילה (על דף ק') סק"א (קטע "מיהו צ"ע").
שי" הרמב"ם ששנים ששחטו כשר בקדשים.
ט"ו סק"א (קטע "והנה שיטת הרמב"ם").

בענין היכא ששנים שחטו יחד, אחד לשמה ואחד שלא לשמה, או אחד במחשבת פיגול ואחד בלא מחשבת פיגול, או כהן וזר שעשו את העבודה ביחד, או אם קיבל בימין ובשמאל יחד.

ט"ו סק"א (קטע "והנה שיטת הרמב"ם" ולהלן שם).

עבודה לשמה

א. המצוה לחשוב לשמן והאיסור לחשוב שלא לשמן

ב. "לשם ששה דברים הזבח נזבח"

ג. לשמן וסתמן

ד. גדר שלא לשמן

ה. פעולת מחשבת שלא לשמן: עקירת הסתמן לשמן או מחשבת הפוסלת, וגדרי הפסול

ו. שינוי בעלים

ז. "לא עלו לבעלים לשם חובה", "ואם לא נדבה יהא"

ח. שאם עשה שלא לשמן "בקדושתיהו קיימי ואסור לשנויי בהו"

ט. מחשבה או דיבור

י. עקירה בטעות

יא. מחשבין מעבודה לעבודה

יב. לשם חולין

יג. "על דעת ראשונה", ו"הוכיח סופו על תחילתו"

יד. מחשבת שלא לשמו בקרבן חטאת

טו. מחשבת שלא לשמה בפרת חטאת (פרה אדומה)

טז. מחשבת שלא לשמו בקרבן אשם

יז. מחשבת שלא לשמו בכבש הבא עם העומר

יח. מחשבת שלא לשמן בתמידים

יט. מחשבת שלא לשמן בקרבנות נזירות

כ. מחשבת שלא לשמן במנחת העומר

כא. מחשבת שלא לשמן בדבר הבא להתיר ובדבר הבא להכשיר

כב. מחשבת שלא לשמו בקרבן פסח

א. המצוה לחשוב לשמן והאיסור לחשוב שלא לשמן

דברי רש"י והרמב"ם שאסור לחשוב שלא לשמן משום דכתיב לא יחשב.

י"ד סק"א.

בענין אם יש משום הלאו של לא יחשב היכא שהקרבן כשר רק שלא עלה לשם חובה, ושהיכא שהקרבן גם עולה לשם חובה בודאי אין עוברים על לא יחשב.

י"ד סק"א (קטע "והנה בזבחים דף ד").

דברי רש"י במנחות דף ב' שאסור לחשוב שלא לשמן משום דכתיב אם זבח שלמים קרבנו שתהא זביחה לשם שלמים.

י"ד סק"א (קטע אחרון) סק"ב.

בענין אם הילפותא מאם זבח שלמים קרבנו

מורה רק על ביטול מצוה, או האם משמעו הוא שיש איסור עשה מדאורייתא לחשוב שלא לשמן וחשיב מעשה איסור.

י"ד סק"ב (קטע "והנה שמעתי").

דברי תוס' שהאיסור לחשוב שלא לשמן הוא ממוצא שפתיך תשמור.

י"ד סק"ב (קטע "ועיין בתוס'").

בענין אם אע"פ שסתמן לשמן, בכל זאת יש מצוה דאורייתא לכתחילה לחשוב לשמן.

י"ד סק"ב (קטע "גם י"ל") סק"ג, ט"ו.

דברי המנחת ברוך שאין שום מצוה לחשוב לשמן.

י"ד סק"ג.

עיין עוד בסק"ג.

דברי הרמב"ם שהיכא שחשב שלא לשמן הרי זה כמטיל מום בקדשים.

ב' (קטע "ועי' ברמב"ם"), י"ד סק"א.

הסוברים שכוונת הרמב"ם היא גם לקרבן נדבה אע"פ שלא חל שום פסלות בהקרבן, וכן אע"פ שהבעלים אינם חייבים להביא קרבן אחר, והביאור של דבר זה.

י"ד (קטע "והנה בזבחים דף ד'").

הסוברים שכוונת הרמב"ם היא רק להיכא ששלא לשמן פוסל, אבל לא להיכא שרק לא עלו לבעלים לשם חובה, והקושיא שיש עליהם.

י"ד סק"א (קטע "והנה בזבחים דף ד'").

שהיכא שגם עלו לשם חובה, בודאי לא שייך לומר דהוי כמטיל מום בקדשים.

י"ד סק"א (קטע "ועוד כתב שלפי שמעון אחי עזרי'").

בענין איך שייך לומר לפי דברי הרמב"ם הנ"ל שאסור לשנויי שנויי אחרינא הלא מטיל מום בבעל מום פטור.

י"ד סק"א (קטע "והנה מדברי הרמב"ם").

דברי הרמב"ן בספר המצות שלא תזבח לה' אלקיך כל דבר רע הרי הוא לאו לא לשחוט

ע"מ לזרוק או להקטיר או לאכול חוץ לזמנו או חוץ למקומו, וכן שלא לשחוט עולה בדרום, וכן שלא לשחוט בעל מום ופסולים אחרים. אבל נראה שאינו לאו על שלא לשמה.

ו', י"ד סק"ד.

ב. "לשם ששה דברים הזבח נזבח"

בענין אם המצוה לשחוט לשם זבח היא על השחיטה עצמה, או האם היא על הזריקה, דהיינו שישחוט על מנת לזרוק לשם הבעלים, דוגמת מחשבת שלא לשם בעלים.

ט"ו סק"ה.

שצריכים לשחוט על מנת להקטיר לשם אשים ולשם ריח ולשם ניחוח.

ט"ו סק"ה.

דברי הרמב"ם בפיה"מ שהמשנה שלשם ששה דברים הזבח נזבח איירי הבעלים, ואילו הסוגיא בריש זבחים איירי בהכהן, ושלפ"ז יוצא שמספיק אם הכהן מתכוין לשם זבח ולשם זבחה ואין צריכים שיתכוין לכל הששה (ודלא כשיטת בהיר החזקה).

ב' (קטע "והנה בזבחים דף מ"ו").

בענין הא דר"ש מכשיר הולכה שלא לשמן: האם הוא סובר שהיכא שהולך שלא לשמן כל הקרבנות עלו לשם חובה, או האם הוא מודה שלא עלו, והרי הוא חולק רק לענין פסח וחתאת וסובר שאינם פסולים.

ג' (קטע "והנה שיטת הרמב"ם").

ג. לשמן וסתמן

בענין אם כדי לקיים את הדין של לשמן צריכים מחשבת לשמן בפועל וע"י שסתמן לשמן הרי זה נחשב שיש כאן מחשבה בפועל, וכן אין צריכים אפילו לכתחילה שיחשוב בפירוש לשמן, או האם אע"פ שסתמן לשמן אבל יש מיהא מצוה לחשוב בפירוש לשמן (אלא שיכול להיות דהוי רק מדרבנן), או האם אין צריכים מחשבה בפועל אלא העבודות נעשות מאליהן לשמן כי סתמן לשמן, א"נ דאין צריכים מחשבה בפועל משום שסוף הדין הוא רק שלא תהי' כאן מחשבת פוסלת.

ט"ו (קטע ראשון).

מכשרת את הקרבן אפילו אם הכהן חשב שלא לשמן.

ט"ו סק"א (קטע "ובנוגע") סק"ב. דברי רש"י שאפילו אם נאמר שבעלים מפגלים אבל היינו רק אם הכהן עבד בשתיקה אבל לא אם הכהן עבד במחשבה כשירה.

ט"ו סק"א (קטע "ובנוגע"). ביאור דברי רבה ואב"י ורבה בשיטת רבי שמעון של מעשי' מוכיחין.

כ"א, כ"ג ולהלן שם. בענין מעשיו מוכיחין בחטאת העוף ועולת העוף.

כ"א (קטע "והנה עי' בשט"מ"), כ"ג, כ"ד, כ"ח, ל"א, ל"ב.

בענין היכא שלפי מחשבתו הרי הוא עושה דבר מיותר שאין בו צורך, האם זה נחשב שמעשיו מוכיחין דלא כמחשבתו. כ"ד.

גדרים שונים בענין מתי נחשב שמעשיו מוכיחין.

כ"ו, כ"ז. בענין מחבת לשם מרחשת, וכן איפכא. ל"ב.

בענין היכא שההוכחה באה בשלב שאחרי השלב שחישב בו.

כ"ז, כ"ח.

ה. פעולת מחשבת שלא לשמן: עקירת הסתמן לשמן או מחשבה הפוסלת, וגדרי הפסול

דברי הגרי"ז שבאמת לשמן מעכב בכל הקרבנות, רק שגם כשוחט שלא לשמן אמרינן שסתמן לשמן, רק שהמחשבת שלא לשמן הרי היא בגדר מחשבה הפוסלת (בעולה ושלמים לענין שלא עלו, ובפסח וחסאת לענין שפסולים לגמרי).

ב' (קטע "ולהלן באות ט"ו"), ג' (קטע "ועוד שהרי הגרי"ז"), ח' (קטע "ועי' בחידושי ר' ארי' ליב" וקטע "וראיתי בזבח תודה"), י"ד סק"ב (קטע "וע"ע בזבחים"), ט"ו סק"א (ועיי"ש שכתבתי גם דרך אחרת מהגרי"ז), י"ז (קטע אחרון), כ"א (קטע "והנה יש לומר"), מ"ז.

דרכו של הק"ש בהנ"ל.

ט"ו סק"ב.

דרכו של האבן האזל בהנ"ל.

ט"ו סק"ג.

דרכו של המנחת ברוך בהנ"ל.

י"ד סק"ד, מ"ד סק"ד.

דרכו של המשנת רבי אהרן בהנ"ל.

ט"ו סק"ה.

דרכו של הקהלות יעקב בהנ"ל.

ט"ו סק"א.

דברי המרומי שדה שעל הבעלים אין מצוה חיובית לחשוב לשמן, רק שאם הם חושבים שלא לשמן, נהי שאין פסול מחמת העבודה, אבל אין כאן כאשר נדרת, וכן אם סתמן לאו לשמן, גם בסתמא אין קיום של כאשר נדרת, אבל אם סתמן לשמן אז גם בסתמא יש כאן כאשר נדרת, אבל על הכהן יש מצוה חיובית לחשוב לשמן כמו שיש עליו איסור חיובי לא לחשוב שלא לשמן.

ב' (קטע אחרון).

בענין אשם שניתק לרעי' ושחטו סתם.

מ"ט, נ'.

ד. גדר שלא לשמן

בענין אם תוכן מחשבת שלא לשמן הוא שאת העבודה הרי הוא עושה לשם קרבן אחר, או האם תוכן המחשבה הוא שגוף הקרבן יתהפך להיות הקרבן השני ויפעל מה שהקרבן ההוא פועל.

ד', י'.

בענין היכא שחשב בלשון של "שלא לשמן" בלי לפרט שם של קרבן אחר.

ה'.

בענין שנים ששחטו יחד, אחד לשמן ואחד שלא לשמן.

ט"ו סק"א (קטע "והנה שיטת הרמב"ם").

בענין היכא ששחט עולת נדרו לשם עולת נדבה.

ל"ו (קטע אחרון).

דברי רש"י שאם המחשבה הולכת גם אחר הבעלים אז מחשבת הלשמן של הבעלים

דברי הגר"ז דכיון שהיא בגדר מחשבה הפוסלת אי אפשר לעשות את העבודה פעם שני'.

ט"ו סק"א (קטע "ועוד מבואר"), מ"ו (קטע "והנה הגר"ז").

שאם היא בגדר מחשבה הפוסלת הדין נותן שישירף מיד בלי עיבור צורה.

ט"ו סק"א (קטע "ועוד מבואר"), מ"ו (קטע "והנה הגר"ז").

דברי הגר"ז שבפסח וחסאת מלבד ממה שנאמר הדין של מחשבה הפוסלת על שינוי קודש, הרי הם פסולים גם משום הא גופא שלא נעשו כהלכתן, והא דבכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן הדין הוא שתעובר צורתן ואינם נשרפין מיד אע"פ שהם פסולים, הרי זה משום משום שנאמר בהם רק הדין שפסולים משום שלא נעשו כמצוותן, ולא הדין של מחשבה הפוסלת, א"נ שהם צריכים עיבור צורה משום שהדין של שריפה מיד נאמר רק היכא שהפסול הוא על הבשר כמו בפיגול, אבל לא היכא שהפסול הוא בכשרות הקרבן.

מ"ו.

דרכו של חידושי רבי ארי' ליב שאם לא הי' דין של מחשבה הפוסלת או היינו אומרים שמחשבת שלא לשמן אינה עוקרת את הסתמן לשמן, אבל אחרי שנתחדש דין של מחשבה הפוסלת הרי מחשבה זו שפיר עוקרת את הסתמן לשמן.

ח' (קטע "ועי' בחידושי").

המחלוקת בין הגר"ח והקו"ש בענין אם במחשבת לשמן ביחד עם מחשבת שלא לשמן הקרבן יכול להיות פסול גם אם מחשבת שלא לשמן אינה בגדר מחשבה הפוסלת.

ט"ו ס"א (קטע "ועי' בתוס'").

הדרך שמחשבת שלא לשמן אינה עושה פסלות חדשה, אלא רק גורמת שהזריקה לא תתיר ותכשיר, ושלכן סגי במחשבה בלי דיבור.

כ"א (קטע "וי"ל עוד").

קושיית המל"מ למה לא נקטו שחיטת קרבן

שלא לשמו כציור של היזק שאינו ניכר כמו שנקטו מפגל, ותירוצו שנקטו כן משום הציור של נדבה, אשר בכה"ג פעל רק שלא קיים בעל הקרבן מצוה מן המובחר, ואי אפשר לתבוע את חבירו עבור שמנע ממנו מצוה מן המובחר.

ג' (קטע "ומדברי המל"מ").

ו. שינוי בעלים

המחלוקת בין רבא ור"פ ברי' דר"א באם יש שינוי בעלים לאחר מיתה, דהיינו היכא שמקריבים את קרבנו של אדם לאחר שכבר מת, האם נחשב שיש להקרבן בעלים אשר לפ"ז שייך שינוי בעלים, ופירש"י שהכוונה היא שהבעלים לאחר מיתה הוא היורש.

א' (קטע "ועכ"פ").

דרכו של המרומי שדה ששינוי בעלים חשיב בגדר שינוי קודש, ולכן סובר הרמב"ם שהוא שייך בכל העבודות.

י"ח, מ"ב.

ז. "לא עלו לבעלים לשם חובה", "ואם לא נדבה יהא"

בענין אם מה שלא עלו לבעלים לשם חובה הרי זה בגלל שמיקרי שלא קיים את נדרו או חיובו, כי נדרו כולל גם להקריבו לשמו, וכן חיובו כולל חיוב לקיים את כל הדינים של הקרבן, או האם נדרו וכן חיובו כוללים רק שיביא קרבן שכשר להקריבו, והא דלא עלו הרי זה בגלל שנתחדש כאן פסלות לענין זה.

ב', י"ד סק"א (קטע "וצ"ל").

בענין היכא ששחט קרבן שלא לשמו, דלא עלו לבעלים לשם חובה, האם חשיב מיהא בעל הקרבן, וכן האם הקרבן מרצה עליו.

א' (קטע ראשון וקטע אחרון), ב' (קטע "וע"ע באות הבאה" וקטע "והנה לעיל"), ג'.

בענין היכא ששחטו שלא לשמן ואח"כ נטמא בעל הקרבן או נעשה אונן, האם ממשיכים להקריב, או האם אין ממשיכים להקריב שהרי אין מקריבים קרבנו של אונן וטמא.

א' (קטע "ונפ"מ").

ח. שאם שחט שלא לשמן "בקדושתיהו קיימי ואסור לשנויי בהו"

בענין היכא שחט שלא לשמן דאמרינן שאסור לשנויי שינויי אחרינא משום שבקדושתיהו קיימי, האם הי' ס"ד שהוא מתהפך להיות הקרבן השני.
ד'.

בענין אם מה שצריכים לשמן הוא דין כללי שעבודת הדם צריכה להיות לשמן, וממילא מצד הסברא אם שינה בשחיטה לא הי' איכפת לן אם ימשיך לשנות, כי כבר קלקל וגרם שעבודת הדם לא תהי' לשמן, ולכן צריכים קרא שאסור לשנות פעם שני', או האם מה שצריכים לשמן הוא דין פרטי בכל עבודה ועבודה, ולכן מצד הסברא אסור לו להמשיך שלא שמה.
י"א.

בענין אם אחרי שחט שלא לשמן אמרינן עוד על העבודות האחרות שסתמן לשמן.
ח'.

בענין היכא שעשה עבודה שלא לשמן, דאסור לשנות שינוי אחרינא, האם זה רק בנוגע לעבודה אחרת, אבל את אותה עבודה מותר לו לגמור שלא לשמן.
ט'.

הדרך שלפ"ז אם שינה בקבלה, מותר לו לשנות בהולכה, כי הולכה היא כמו עבודה אחת עם קבלה כיון שאפקה רחמנא לקבלה בלשון הולכה.
י"ב.

בענין אם היכא שחט שלא לשמן מותר להמשיך שאר העבודות שלא לשם בעלים כי הוא עצמו כבר אינו נחשב בעל הקרבן.
א' (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

הדרך שאחרי שחט על מנת לזרוק לשם פלוני, מותר לו לקבל על מנת לזרוק לשם פלוני, אבל אכתי אסור לו לעשות את הזריקה עצמה לשם פלוני.

ט' (קטע "ובספר משנת רבי אהרן" ולהלן שם).

ט. מחשבה או דיבור

בענין אם מחשבת שלא לשמן ומחשבת פיגול פוסלות רק אם הי' דיבור.

ט"ז, כ"א (קטע "ולפ"ז מיושב" וקטע "והנה עי' ברש"י" ולהלן שם).

הדרך שאפילו אם צריכים דיבור, אבל הרי זה רק בשביל לקבוע שיש לו באמת גמירת דעת, והדרך שהדיבור הוא באמת הדבר שפוסל.

כ"א (קטע "והנה עי' ברש"י" וקטע "ולפי מה שדימה").

בענין הצד שצריכים דיבור כדי לקבוע שיש גמירת דעת: האם זה רק כדי לגלות שיש לו גמירת דעת, או האם הדיבור עצמו עושה ויוצר את הגמירת דעת.

כ"א (קטע "מיהו דברינו הנ"ל").

י. עקירה בטעות

בענין עקירה בטעות.

ט"ו סק"ב סק"ג סק"ד סק"ה.

יא. מחשבין מעבודה לעבודה

בענין מחשבין מעבודה לעבודה.

ט"ו סק"ה.

דברי הרמב"ם שאם חישב מעבודה לעבודה, דהיינו שחט על מנת לזרוק שלא לשמן, הרי זה נחשב שינוי בהזריקה. והדרך שזה נחשב שינוי בהשחיטה.

ט' (קטע "ובספר משנת רבי אהרן" ולהלן שם), מ"ז.

בענין השוחט על מנת להקטיר שלא לשם הזבח או שלא לשם בעלים.

מ"ז.

יב. לשם חולין

בענין מה שחטאת ששחטה לשם חולין כשירה.

א' (קטע "ובספר נזר הקודש"), ב' (קטע "והנה בגמ' דרשינן"), ה', מ"ז (קטע "וכדי לבאר"), נ"ז.

בענין שאע"פ שהיא כשירה אבל בכל זאת לא עלתה לשם חובה ואינה מרצה.

א' (קטע "ובספר נזר הקודש"), ה', ל"ו (קטע "והנה עי' ברש"י").

בענין שאם שחט עולה ושלמים לשם חולין

הרי הם גם עולים לשם חובה ומרצין, ואינם כמו חטאת לשם חולין שכשירה אבל לא עלתה לשם חובה ואינה מרצה.

ה', ל"ז.

יג. "על דעת ראשונה", ו"הוכיח סופו על תחילתו"

בענין אם אומרים על דעת ראשונה הוא עושה גם מעבודה אחת להשני, וכן מאדם אחד להשני.

ח' (קטע "ועי' בספרי").

יד. מחשבת שלא לשמו בקרבן חטאת

בענין אם לפי המ"ד שסובר שחטאת חלב לשם חטאת דם כשירה הרי היא גם עלתה לחובתו (והדעה שעלתה לשם דם).

ל"ו (קטע "והנה עי' ברש"י"), ל"ז.

הקושיא מהסוגיות בנזיר וכריתות דאיתא שחטאת חלב לשם חטאת דם לא כיפר.

מ"א.

בענין היכא ששחט חטאת חלב לשם חטאת דם והוא חייב חטאת גם על הדם.

מ"א (קטע "ועי' בנזיר").

בענין היכא שהבעלים מסר חטאת חלב להכהן על דעת שיכפר להם על הדם, אבל הכהן שחטה כהלכתה על החלב.

מ"א (קטע אחרון).

בענין חטאת חלב של אמש לשם חטאת חלב של היום.

י"ח.

בענין עולת נזיר לשם עולת מצורע, או לשם עולת נדבה, או להיפך.

ל"ז.

טו. מחשבת שלא לשמה בפרת חטאת (פרה אדומה)

בענין פרת חטאת ששחטה סתמא.

ט"ו סק"א (קטע "ולפ"ז").

דברי הרמב"ם שפרת חטאת ששחטה לשם חולין תיפדה.

ט"ו סק"א (קטע "והביא" ולהלן

שם), מ"ג (קטע "וכדי לבאר").

דברי הרמב"ם שפרת חטאת ששחטה על מנת לאוכלה אינה פסולה כי בפרת חטאת אין צריכים מחשבה לשם ריח ניחוח.

ט"ו סק"א (קטע "והביא").

טז. מחשבת שלא לשמו בקרבן אשם

בענין מה שאשם מצורע ששחטו שלא לשמו קרב וצריך נסכים שאם אי אתה אומר כן פסלתו.

ס"ה, ס"ט, ע'.

ביאורו של הרמב"ם בהדין הנ"ל.

ע"ב.

יז. מחשבת שלא לשמו בכבש הבא עם העומר

המחלוקת אם כבש הבא עם העומר ששחטו שלא לשמו מנחתו כפולה משום שאם אי אתה אומר כן פסלתו.

ע'.

יח. מחשבת שלא לשמן בתמידים

המחלוקת אם תמיד של שחר ששחטו שלא לשמו טעון שני גזרי עצים בכהן אחד כדינו, וכן אם תמיד של בין הערבים טעון שני גזרי עצים בשני כהנים כדינו, משום שאם אי אתה אומר כן פסלתו.

ע'.

יט. מחשבת שלא לשמן בקרבנות נזירות

בענין נזיר שגילה על שלמים שנזבחו שלא לשמן, וכן על שלמי נדבה, דיצא לפי רבי שמעון.

א' (קטע "ושמעתי").

בענין שלמי נזיר ששחטן שלא כמצוותן (שלא לשמן) נאכלין ליום ולילה אחד, ואינן טעונין זרוע בשלה תחת הדוד, ואינן טעונין לחם.

ס"ח, ס"ט.

כ. מחשבת שלא לשמה במנחת העומר

דברי רב בענין מנחת העומר שקמצה שלא לשמה פסולה.

נ"א ולהלן שם.

בענין הדין של משקה ישראל במנחת העומר שקמצה שלא לשמה.

ע"ד, ע"ה.

וע"י עוד בזה להלן בסמוך בסקכ"א.

כא. מחשבת שלא לשמן בדבר הבא להתיר או בדבר הבא להכשיר

צדדים שונים בביאור סברת רב שסובר שהבא להתיר ולא התיר (מנחת העומר שקמצה שלא לשמה), או שבא להכשיר ולא הכשיר (אשם נזיר ואשם מצורע ששחטם שלא לשמם) הרי זה פסול. נ"ב, נ"ג, נ"ז.

ביאורים בחילוקו של רבי ירמי' בין מכפרים שבאו לכפר ולא כיפרו לבין מכשירים שבאו להכשיר ולא הכשירו. נ"ב.

עוד ציור של קרבן שבא להכשיר ולא הכשיר: אשה שחייבת חמש חטאות על חמש לידות, והביאה את הראשונה, הרי היא מותרת לאכול קדשים ולהכנס למקדש, ועדיין הוא חייבת להביא את הארבע הנותרות, והרי ככה"ג יוצא שהחטאות האחרות באות אע"פ שאינן מכשירות. הרי שמכשירים שפיר באים גם בלי להכשיר. נ"ג.

הסתירות בין הסוגיא הנ"ל במס' מנחות לבין הסוגיא בזבחים דף ה' ע"א. נ"ד.

כב. מחשבת שלא לשמו בקרבן פסח
הדין של מחשבת שלא לשמו בקרבן פסח הוא כדינה בקרבן חטאת יחיד, וע"י בזה לעיל באות סק"ה.

פיגול

דברי הרמב"ן בספר המצות שלא תזבח לה' אלקיך כל דבר רע הרי הוא לאו לא לשחוט ע"מ לזרוק או להקטיר או לאכול חוץ לזמנו או חוץ למקומו, וכן שלא לשחוט עולה בדרום, וכן שלא לשחוט בעל מום ופסולים אחרים. אבל נראה שאינו לאו על שלא לשמה.

ו', י"ד סק"ד.

ונוקט הגר"ז דה"ה לאחר שכבר שחט הרי זה אזהרה שלא להמשיך לזרוק ולהקטיר.

ו'.

הדרך שמחשבת פיגול אינה עושה פסלות חדשה, אלא רק גורמת שהזריקה לא תתיר ותכשיר, ושלכן סגי במחשבה בלי דיבור.

כ"א (קטע "וי"ל עוד").

דברי רש"י "שבעלים מפגלים" הרי זה רק אם הכהן עבד בשתיקה אבל לא אם הכהן עבד במחשבה כשירה.

ט"ו סק"א (קטע "ובנוגע").

שיטת הרמב"ן שיש לאו על אכילת בשר שנשחט במחשבת חוץ למקומו כמו שיש על חוץ לזמנו.

ו'.

הדרך שאפילו אם בשליחות יד צריכים דיבור אבל בפיגול סגי במחשבה.

כ"א (קטע "והנה תוס' בכ"מ").

בענין היכא ששנים שחטו יחד, אחד במחשבת פיגול ואחד בלי מחשבת פיגול.

ט"ו סק"א (קטע "וע"י במנחת חינוך").

פסולי עבודה

בענין ישראל ונכרי ששחטו יחד, או כהן וזר שעשו יחד את העבודה.

ט"ו סק"א (קטע "והנה שיטת הרמב"ם" ולהלן שם).

בענין למה צריכים פסול מיוחד של טמא, הלא גם בלא זה הרי הוא פוסל את הדם ע"י שהוא מטמא את הכלי.

פ"ה.

המחלוקת בין רש"י ור"ת אם מי שלא מל משום שמתו אחיו מחמת מילה כשר לעבודה.

פ"ו.

פרה אדומה

בענין פרה אדומה ששחטה שלא לשמה, ע"י בערך עבודה לשמה סקט"ו.

דברי הגר"ח שפרת חטאת מחיים הרי היא קדשי בדק הבית ורק השחיטה מקדשת אותה לפרת חטאת, והשגת הקהלות יעקב על זה.

ט"ו סק"א (קטע "והביא" וקטע "וע"י בספר קהלות יעקב").

ציץ

דברי הירושלמי שציץ מרצה רק אם נטמא הדם אחרי קבלה.
פ"ה.

ציצית

א. דיני החוטים
ב. תכלת ולבן

א. דיני החוטים

בענין חוטי תכלת שצבען לשמן ושלא לשמן.

ט"ו סק"א (קטע "ועי' בתוס'").
הסברא שהתלי' על הכנף היא תחילת הקשירה.

ציצית, ג' (קטע "ועי' בקר"א").

דברי החזו"א שמה שצריכים שהחור יהי מרוחק משפת הבגד הרי זה קאי רק על שעת התלי', אבל אם נקרע אחרי התלי' לית לן בה, אפילו אם עוד לא קשר.

ציצית, ג' (קטע "והנה החזו"א").

בענין היכא שהוסיף חוטי, האם הציצית פסולים משום שעבר על כל תוסף, או האם משום שהחוטי הנוספים הם חציצה בתוך הקשר.

ציצית ד'.

שלוש השיטות בתוס' בדף ל"ח ע"ב בענין השיעור של גרדומין.

ציצית ה'.

שיטת הרמב"ם בגרדומין.

ציצית ו'.

עוד בענין גרדומין ציצית,

ציצית ח'.

בענין ציורים שונים של תעשה ולא מן העשוי בחוטי ציצית היכא שאחרי עשיית הגדיל והפתיל נפסלו ושוב נתכשרו.

ציצית ח'.

שאילת הגמ' בענין מה שצריכים שבגרדומין צריכים שישאר כדי לעונבן, אם הכוונה היא שישאר "כדי לענבן כולהו בהדדי או דילמא כל חד וחד לחודי".

ציצית ט'.

בענין שלישי גדיל ושני שלישי פתיל - משמעות דברי רש"י שאינו משום הדין הכללי של הידור מצוה, אלא הוא דין מיוחד במצות ציצית.

ציצית, י"א (קטע ראשון ולהלן שם).

בענין שלישי גדיל ושני שלישי פתיל - מחלוקת הרמ"א והמהרש"ל אם רשאי להאריך את הפתיל יותר מן השיעור, בלי להאריך גם את הגדיל, באופן שהפתיל יהי יותר משני שלישי, ושלכו"ע אינו יכול להגדיל את הגדיל באופן שיהי יותר משלישי.

ציצית י"ב.

לשון הגמרא של נוי תכלת שלישי גדיל ושני שלישי פתיל, ודברי הרמב"ם בענין אם זה דין רק בהתכלת או האם בכל חוטי הציצית וכמשמעות דברי רש"י.

ציצית, י"א.

דעת רש"י שהגדיל צריך להיות באורך שני גודלין, ושהפתיל צריך להיות באורך ד' גודלין, ושיטת ר"ת שהגדיל ארבע והפתיל שמונה, ודברי הרמב"ם שהגדיל והפתיל יחד הם ארבע.

ציצית, י"א (קטע "ועכ"פ").

ב. תכלת ולבן

שיטות הראשונים כמה חוטי תכלת מטילין.

ציצית, ב'.

בענין אם הם שתי מצות או מצוה אחת.

ציצית, א'.

המחלוקת בין רבי וחכמים בענין אם תכלת ולבן מעכבין זה את זה (רבי) או לא (חכמים).

ציצית, א'.

בענין אם כשעושים רק חוטי לבן צריכים ד' חוטי (כי צריכים חוטי לבן במקום התכלת) או האם מספיק בב'.

ציצית, א'.

דעת רש"י שצריכים להטיל את החוט לבן לתוך הכנף לפני שמטילין את החוטי תכלת, והחולקים עליו.

ציצית, ג'.

דעת השיטה מקובצת שיעשה חוליא שלימה של לבן ורק אח"כ חוליא שני של תכלת. ודעת הרמב"ם שבתוך החוליא הראשונה יעשה קודם כריכה של לבן ושוב כריכה של תכלת.

ציצית, ג' (קטע אחרון).

קבלה

הדרך הגמ' שהכוונה בזה שאין כלי שרת שלא בזמנם היא שאינם מקדשים ליקדש אבל מקדשים ליפסל.

"בענין קדוש ליקרב וקדוש ליפסל" (על דף ק').

הדרך שנאמר בקבלת הדם והקומץ שני דינים, א', קידוש הדם והקומץ ע"י הכלי, ב', עבודת קבלה.

והדרך ששני הדינים הנ"ל אינם תלויים זה בזה, אלא אפילו אם לא מתקיימת בהקבלה עבודת קבלה אבל בכל זאת הכלי שרת מקדש.

"בענין קדוש ליקרב וקדוש ליפסל" (על דף ק') (קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם).

בענין אם היכא שקיבל את אותו הדם בימין ובשמאל ביחד הרי זה פסול.

ט"ו סק"א (קטע "ובתוספתא בפ"א דקרבנות").

קדשים - קרבנות

ע"י עוד בערך עבודה.

ע"י עוד בערכים: הקטרה, זריקה, פיגול, פסולי עבודה, קבלה, שחיטה, וכן בערכי הקרבנות.

א. כללי

ב. דיני קדימה לענין הקרבת קרבנות שונים

ג. בעל מום

א. כללי

בענין אם גדר הדין שצריכים משקה ישראל

הוא ששם האיסור הוא העובדא שאינו מותר לישראל, או האם שם האיסור הוא נבילה או חדש וכדומה, דהיינו שהדרשה של משקה ישראל מגלה שכשהתורה אסרה נבילה או חדש היא אסרה אותו גם לגבוה.

פ"ג.

השיטה שאע"פ שלכתחילה אין קונים עופות מן ממועות שנשארו כדי להקיץ את המזבח כי אין מקיצים בעוף, אבל אי איתרמי שנשאר עוף שפיר מקיצים בו.

פ'.

ב. דיני קדימה לענין הקרבת קרבנות שונים

ע"י עוד בערך חטאת יחיד - חטאות נזיר ומצורע.

בענין אם חדין שחטאת קודמת לעולה הוא לעיכובא או לא.

ס"א.

בענין דברי תוס' שאם הקריב את העולה לפני החטאת הרי העולה מיקרי מחוסר זמן.

ס"ב.

בענין אם הקפידא היא על קדימת החטאת או על איחור העולה (וכדברי תוס' הנ"ל שאם הקדים את העולה הרי היא בגדר מחוסר זמן).

ס"א סק"ג, ס"ב סק"ג.

הדרך שאם הביא העולה תחילה אי אפשר לתקן את הדבר על ידי להביא עכשיו חטאת ועוד עולה אחרי, כי הקפידא היא שיקדים את החטאת אבל אין קפידא שיאחר את העולה, ומש"ה אם הקדים להביא את העולה לשם חיובו יצא ידי העולה ומש"ה א"א להביא עולה אחרת אחרי החטאת.

ס"א סק"ג.

דרכו של הג בדעת רבינו רוח שבהחטאת והעולה של מחוסר כיפורים הקפידא היא שהעולה תהי' מאוחר, אבל בהחטאת והעולה של חוטא הקפידא היא שהחטאת תהי' ראשונה.

ס"ב סק"ג (קטע "מיהו בסקי"א").

שדם עולה שנשחטה לשמה קודמת לדם
עולה שנשחטה שלא לשמה.
ב' (קטע "ועוד כתב הראש המזבח").

ג. בעל מום

בענין אם מותר להטיל מום בבעל מום עובר.
י"ד סק"א (קטע "והנה מדברי
הרמב"ם").

קרבן אשם

בענין אשם שהקריבו שלא לשמו, ע"י בערך
עבודה לשמה סק"ז.

דברי הרמב"ן בפרשת מצורע, ועוד
קדמונים, בענין התפקידים של חטאת ואשם
ועולת מצורע.

ל"ה, ל"ט.

שיטות הראשונים באשם שניתק לרעי'
ושחטו סתם.

מ"ט, נ"י.

בענין למה אשם נזיר ואשם מצורע נחשבים
מכשירים ולא מתירים.

נ"ח.

בענין מה שאשם מצורע ששחטו שלא
לשמו קרב וצריך נסכים. שאם אי אתה
אומר כן פסלתו

ס"ה, ס"ט, ע'.

ביאורו של הרמב"ם בהדין הנ"ל.

ע"ב.

אשם מצורע שלא נתנו מדמו על גבי
בהונות.

ע"א.

קרבן חטאת יחיד

בענין חטאת שהקריבה שלא לשמה, ע"י
בערך עבודה לשמה סק"ד.

בענין שעיר נשיא, ע"י בערך קרבן שעיר
נשיא.

בענין קרבן עולה ויורד, ע"י בערך קרבן
עולה ויורד.

א. חטאות נזיר ומצורע

ב. חטאת העוף

ג. חטאות המתות, ומותרות
ד. פרו של כהן גדול ביום כיפור

א. חטאות נזיר ומצורע

בענין סתירת הסוגיות אם חטאת נזיר
ומצורע מכפרות או מכשירות.

ל"ה, ל"ט, ס'.

דברי הרמב"ן בפרשת מצורע, ועוד
מפרשים, בענין התפקידים של חטאת ואשם
ועולת מצורע.

ל"ט.

היסוד שמה שחטאת קודמת לעולה
במצורע אין זה רק בגלל הדין הכללי
שחטאת קודמת לעולה, אלא הרי זה גם
משום הגזירת הכתוב של "תהי" שכתובה
בפרשת מצורע, רק שילפינן מ"והעלה"
שאינן זה מעכב.

ס"א סק"ב.

ב. חטאת העוף

ע"י להלן כאן בסק"י וסק"א.

בענין "מעשיו ניכרין" בחטאת העוף ועולת
העוף, ע"י בערך עבודה לשמה סק"ד.

בענין אם למ"ד שמיצוי חטאת העוף אינה
מעכבת, האם יש לכתחילה מצוה להשאיר
דם כדי שיוכל לעשות מיצוי.

ל', ל"א.

דברי החזו"א ש"כיון שמיצוי חטאת העוף
אינו מעכב ואינו אלא למצוה, אין מקומו
מעכב אפילו למצוה (פי' דשינוי המקום אינו
מקלקל את קיום מצות מיצוי) וכו', והלכך
אע"ג שמצותו על גג איצטבא כדין שאר
שפיכת שירים וכו', מ"מ אם מצה על הקיר
ומשם ירד על היסוד, ג"כ קיים מצותו".

ל"א.

ג. חטאות המתות, ומותרות

בענין אם חטאת העוף שמתו בעלי' למיתה
אזלה.

מ"ד, ס"ז.

המחלוקת בענין אם בחטאת זכר נאמר
הדין של חטאות המתות.

מ"ד.

שבחטאת ציבור אמרינן שאין מיתה
בציבור.

מ"ד.

יסודו של הגרי"ז שבמותר חטאת ואשם
נאמרו שני דינים, חדא ההלכה למשה
מסיני שלנדרבה אזיל, אבל מצד זה הי' יכול
להיות גם בדק הבית, ועל זה בא מדרשו
של יהודע הכהן שקרב עולה.

מ"ה (קטע "ובביאור דברי
הרמב"ם").

הדרך שהמדרש של יהודע הכהן אינו דין
נוסף אלא גילוי מה נאמר בההלכה למשה
מסיני.

מ"ה (קטע "ונראה שרש"י").

דברי הראב"ד בתו"כ שהמדרש של יהודע
הכהן בא לומר שעורה לכהנים.

מ"ה (קטע "ובביאור דברי הרמב"ם"
וקטע "והנה כבר הבאנו").

הנה בגמ' איתא שמותר מנחת חוטא הוא
לנדבה, ודעת רש"י היא שהכוונה היא
לבהמה לעולה לקיץ המזבח, ודעת הרמב"ם
היא שהמותר עצמו קרב מנחת נדבה.

מ"ה, מ"ה.

דברי רש"י בדף ד' שמותר מנחת קנאות
הולך לבהמה לקיץ המזבח, ודברי הרמב"ם
שמותר מנחת חוטא הולך למנחת נדבה של
יחיד.

מנחות מ"ה.

ד. פרו של כהן גדול ביום כיפור

שבזה שפרו של כהן גדול אינו בא ממעשר
שני נאמרו שני דינים, חדא שמעשר שני לא
ניתן לתשמיש זה, ב' שנאמר גם דין בהכשר
פרו של כהן גדול שאינו בא מן המעשר.
י"ט.

קרבן יולדת

דברי הראב"ד על מס' קנים על הא דתנן
שלא יביאו יורשים חטאתה שכתב שגם לא
יפרישו את חטאתה כיון שלמיתה אזלה
ואין מפרישין חטאת לאיבוד.

ס"ג.

שיטת הרשב"א שאם מתה היולדת לפני
שהביאה קרבנותי' אין היורשים יכולים
להביא אפילו את העולה (זה נראה כשיטת
הרמב"ן [השניים] שנביא להלן בסמוך).

ס"א סק"ד, ס"ב סק"ג.

האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשים
עולתה: דברי הרמב"ן בקידושין דף י"ג
כשם הראב"ד שמספיק בהפרישה חטאתה.

ס"ג.

שיטת הרמב"ן עצמו שלא מספיק בהפרישה
חטאתה אלא צריכים דוקא הביאה.

ס"ג, ס"ד.

דברי הרמב"ן בקידושין דף י"ג שקודם
שהביאה היולדת את חטאתה לא רכיב עלי'
כלל חיוב עולה.

ס"ד.

קרבן עולה

בענין התפקיד של חטאת נזיר ועולת נזיר,
וכן חטאת מצורע ועולת מצורע, ע"י בערך
קרבן חטאת יחיד - חטאות נזיר ומצורע.

בענין אם הקדושה של הכבש הבא עם
העומר, וכן הקדושה של עולת תמיד, הן
אותה סוג קדושה כמו עולה רגילה שאין
מנחתה כפולה כמו כבש הבא עם העומר,
ושאינה צריכה שני גזרי עצים כמו עולת
תמיד, או האם הם סוגים שונים של קדושת
עולה.

ע'.

שבזה שעולת העוף אינה באה ממעשר שני
נאמרו שני דינים, חדא שמעשר שני לא
ניתן לתשמיש זה, ב' שנאמר גם דין בהכשר
עולת העוף שאינה באה מן המעשר.

י"ט.

קרבן פסח

בענין קרבן פסח ששחטו שלא לשמו, ע"י
בערך עבודה לשמה סקכ"ב.

שחיטה

בענין שחיטת קדשים, עי' בערך עבודה - שחיטה.
 בענין אם יסוד הפסול של נכרי בשחיטה הוא השם של נכרי או משום שחסר ישראל (ונפ"מ בישראל ונכרי ששחטו יחד).
 ט"ו סק"א (קטע "ובתוספתא בפ"א דחולין").

שליחות יד

שליחות יד צריכה דיבור.
 כ"א (קטע "ולפי מה שדימה" וקטע "והנה תוס' בב"מ").

שתי הלחם

בענין אם שתי הלחם מתירים חדש למזבח או האם שני הכבשים הם המתירים.
 ג"א.

תמורה

בענין למה בתמורה צריכים דיבור אע"פ שהקדש בלב מהני, וכן מחשבת שלא לשמה (לפי צד אחד בהראשונים).
 כ"א (קטע "וי"ל עוד" וקטע אחרון).

תפילין

בענין כתיבת תפילין, ע"ע בערך ספר תורה - מעשה הכתיבה.

בענין אם יסוד הדין של כתיבת תפילין ומזוזות הוא לכתוב את הפרשה בהצורה שהיא כתובה בהספר תורה, או האם נאמר בהם דין חדש של כתיבה.

ספר תורה תפילין ומזוזות, ט', כ', כ"ט (קטע "ועיין עוד" וקטע "ועוד ביאר").

הדרך שיסוד הדין של כתיבת מזוזות אינו

כתיבת פסוקים, או כתיבת יחידה אחת של פרשת שמע ופרשת והי' אם שמוע, אלא יסוד הדין הוא כתיבת פרשיות, ומש"ה היינו חושבים שכל פרשה היא מצוה בפני עצמה, ולכן צריכים את המשנה ששתי הפרשיות שבמזוזות מעכבות זו את זו.

ספר תורה תפילין ומזוזות, א' (קטע אחרון).

בענין אם רבי מאיר שסובר (בדף ל"א ע"ב) במזוזות שעושה פרשיותי' פתוחות אע"פ שבס"ת הן סתומות הרי הוא סובר כן גם בתפילין.

ספר תורה תפילין ומזוזות, כ"ט (קטע אחרון).

הסוברים שהדין שבתפילין ומזוזות צריכים "כסדרן" קאי על המעשה כתיבה, דאי אפשר למחוק מילה באמצע ולכותבה פעם שני' כי אז הפרשה לא נכתבה כסדרה, והסוברים שאין קפידא בהנ"ל, אלא רק שהפרשיות יהיו כסדרן, ולא שהפרשה השני' תהי' למעלה והפרשה הראשונה למטה, וכן שבתוך הפרשה המלים והפסוקים יהיו מסודרים כסדרם. והשיטה שגם לפ"ז א"א בתפילין ומזוזות לתלות מלה או אות ששכח לכתוב בין השיטין, והטעם למה.

ספר תורה תפילין ומזוזות, י"ז סק"א.

בענין הא דאין כותבין תו"מ על שני עורות: בענין אם מהני תפירה.

ספר תורה תפילין ומזוזות, ל' סק"ב.

בענין אם בתפילין צריכים להניח גליון למעלה ולמטה כמו במזוזות.

ספר תורה תפילין ומזוזות, ל' סק"ד.